

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 10.

V Ljubljani, v soboto 8. marca 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrletno 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravnikištvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg šte. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

„Oberlandesgerichtsath“.

Preklaverno ulogo igrajo na Dunaju slovenski liberalni poslanci. Pogum kažejo, kadar je treba napasti kakega slovenskega poslanca v zbornici, skrajno popustljivost pa kažejo proti vladi in le veseli jih, če morejo ministrom in vsemu svetu pokazati, da smo Slovenci ljudstvo, ki ne pozna čuta solidarnosti niti takrat, ko se mu gre za življenje. Nov slučaj je zopet pojasnil uzore liberalnih poslancev. Ko sta dr. Ferjančič in Plantan glasovala za razpoložni zaklad v zbornici, drugi slovenski poslanci pa proti zakladu, priletela je beseda: „Oberlandesgerichtsath“. In tako je bilo. Dr. Ferjančič je postal iz svetnika nadsvetnik in tako prišel do cilja svojih želja.

In vendar so zaradi te Ferjančičeve prožnosti ogorčeni vsi Slovenci, ki še kaj mislijo. Tudi češki listi so Ferjančiča že dobro okrcali. O Plantanu, ki ima zaradi bisage preiskavo, niti ne govorimo, ampak dr. Ferjančič bi bil moral vsaj za Tavčarjem popihati jo iz zbornice pri glasovanju, da bi ne bilo tako očitno, zakaj se mu je prikazala zvezda na nebu, ki vodi njegova pota. Tudi mi privoščimo Ferjančiču, kakor drugim, bolj mastne službice, ali pri vsem tem pa odločno zahtevamo, da naj slovenski poslanci ne zapostavljajo občnih interesov naroda, zlasti ne pri odločilnih vprašanjih. In tako vprašanje je bilo sedaj, če kaže ministrom po razpravah in govorih v odseku zaradi celjske gimnazije pokazati zaupanje pri razpoložnem zakladu. Oba večja slovenska kluba sta sklenila, da se nezaupanje pokaže in razpoložni zaklad odreče, le Ferjančič in Plantan sta glasovala nasprotno. Ni čudo, ako nam vzemo celjsko gimnazijo. Vzeli nam bodo kmalu še slovenske ljudske šole, če bomo imeli še kaj časa preveč prožne zastopnike.

Ljubljanski liberalni listi hočejo dr. Ferjančiča in Plantana nekoliko oprati in pravijo, da sta glasovala za razpoložni zaklad zaradi tega, da bo dobila Ljubljana podporo in olajšavo glede

potresnega posojila. Povedali so že češki listi, pri katerih sodeluje isti Penizek, kakor pri „Narodu“, da je ta trditev abotna in da ima ministerstvo dolžnost, pomagati Ljubljani, kakor drugim mestom. Pa če bi tudi res bilo, da sta glasovala dr. Ferjančič in Plantan zaradi Ljubljane za razpoložni zaklad, tedaj bi bil moral glasovati tudi zastopnik Ljubljane dr. Tavčar, kar se pa ni zgodilo. Iz tega se vidi, da dr. Tavčarju na kupčijo zaradi Ljubljane niti mislil ni.

Prazen je tudi izgovor liberalcev, da je bil dr. Ferjančič na vrsti, da je avanziral. Resnica je, da je ta novi nadsvetnik preskočil več prav sposobnih in delavnih svetnikov in da niti praznega mesta ni bilo, ker je bil imenovan extra statum.

Mesta in trgi, katere dr. Ferjančič zastopa, so popolnoma prepuščeni svoji usodi. O njihovem napredku ni sledu, ker se poslanec zanje skoro manj briga, kot zase. Vlada ima tedaj za gorenjsko-notranjska mesta lahko zadrženo mošnjo.

Dr. Ferjančič je s svojim glasovanjem vladi izrazil zaupnico. V to pa ni bil pooblaščen od svojih volivcev, ampak je storil le s svojega stališča. Dr. Ferjančič in Plantan naj stopita sedaj pred volivce, če imata pogum. Od vseh zavednih volivcev dobita za svoje postopanje in glasovanje sijajno nezaupnico.

Volitev delegatov za okr. bolniško blagajno v Kranju — zadnjih 18 ur odpovedana!

21. februarja t. l. se je bila razpisala volitev delegatov v okr. boln. blagajno v Kranju za dan 2. marca 1902. Po § 29. pravilnika okr. boln. blagajne pa se ima sklicati redni občni zbor vsako leto meseca aprila in pri tej priliki se je do sedaj vedno vršila tudi volitev delegatov. Da se ima občni zbor sklicati meseca aprila ima svoj pomen v tem, ker se takrat po dolgem

zimskem prestanku zopet začne delo in imajo delodajalci oglašanih mnogo delavcev, posebno zidarji in tesarji. Obrtniki in večina delavcev s tem toraj ni bila zadovoljna da so se volitve razpisale tako zgodaj, tem manj, ker se v razpisu ni navedel noben vzrok za to izvanredno postopanje. Vsled tega je dne 25. februarja šla deputacija petih članov k glavarstvu ter prosila, da se volitve na podlagi prej omenj. § 29. prelože na poznejši čas, kakor je to bila sicer navada. Poslujoči vladni sekretar jim je rekel, da to spada v področje načelnitva in da on volitve ne more preložiti, ker se volitve morajo vršiti tisti dan, na kateri so razpisane. Deputacija se je s tem odgovorom zadovoljila in odšla. V petek 28. febr. je razglasil odbor okr. boln. blagajne še enkrat po plakatih, da se bo volitev vršila 2. marca in da se bodo novi člani sprejemali le še v soboto od 9. do 12. ure — popoldan nič več. Tej odredbi ni nikdo ugovarjal. Zadnji, ki se je v soboto ravno pred 12. uro priglasil, je bil izvošček pri g. Sajovicu Franc Vilfan in sicer v navzočnosti g. kamnoseka Jegliča. Ker je bila ura ravno 12, je tajnik ozir. njegova žena preglasil priglasevanje za zaključeno, na kar sta navedena dva navzoča pogledala v knjigo in konstatirala, da je zadnja številka, ki se je vpisala do volitve št. 9494.

Vse je bilo radovedno, kako bodo naslednji dan volitve izpadle. Toda v veliko iznenadenje vseh, ki so se sploh zanimali za te volitve, so se iste v soboto popoldan ob 5. t. j. 18 ur predno bi se imele vršiti po posebnih plakatih „uradno odpovedale in odložile za nedoločen čas, zakaj? tega ni povedal nikdo, noben plakat, pa tudi „Gorenjec“ (zasebni list načelnika bolniške blagajne) ne. ko je v soboto zvečer prinesel isto vest. Ta nepričakovana nikjer in nikakor utemeljena odpoved je vzbudila splošno nezadovoljnost med vsemi prizadetimi. Koj se je odpravila na glavarstvo deputacija treh članov z namenom, da bi prosila pojasnila, zakaj se je tako nenadoma preložila in tako pozno ta volitev odpovedala? Ko je vstopila v urad barona Schönber-

Godec Kozma.

Slika. Spisal J. E. Rubin.

(Dalje.)

In storil je odločilen korak. Zazdelo se mu je, da ne more več, da ne zmaguje več. Prišel je v Dvorce, truden, izdelan, pejevoljen sam nad se, zavil je v krčmo in pil, pil . . . Sit je bil vednega trpljenja in nešetih skrbij in pil je iz obupa. Preje se je malokdaj napil, delal je pridno za družino, a sedaj se mu je zdelo, da nima več družine . . . Omagal je in se tolažil s tem, da je omagal. Videl je mnoge, ki so bili brez skrbi in niso trpeli toliko.

„A najboljše je tako . . . Te večne skrbi, zakaj bi si ne smel oddahniti“ . . . In oddahnil si je enkrat, dvakrat, trikrat in tako dalje . . . Doma pa je nastalo pomanjkanje, še večja revščina. Cilka je tožila, da nima kaj kuhati.

„Nimam nič, ne morem,“ je rekel Bar, „vi se boste že kako preživili, jaz ne morem . . .“ In teta Cilka se je skregala in pustila vse ter odšla domov.

Bar pa je pil, pil . . . Domov priti se je bal, da ne bi videl prosečih obrazov in gladnih

otrok, da ne bi videl revščine in nereda, kateremu je bil kriv on . . . On? Ne. On je mislil, da ne.

In potem se je zgodilo, kar je moralo priti.

Sosedje in sorodniki so iz usmiljenja vsprejeli k sebi mlajše otroke, nezmožne dela in jih vzgajali. Kozma pa je ostal doma.

Kozma je bil prost. Pohajal je sam po vasi od hiše do hiše, delal malo, in živel brezskrbno, veselo. Nosil je raztrgane hlače in raztrgano srajco, a ni se zmenil za to. Bil je zadovoljen, da je bil prost. No, lačen pri vsem tem ni bil mnogokrat. Bil je prikupljiv.

Bar pa je pil in bil vesel, da se je tako zgodilo, da je vse preskrbljeno.

Rad je govoril o svojih otrocih, videlo se je, da jih ljubi, da ima pred njimi težko vest . . . Vedno je govoril o njih.

„Vse sem preskrbel, hvala Bogu,“ rekel je, „in sedaj si smem odpočiti. Dosti sem prestal, ne morem več.“ In potem je pil.

„In moj Kozma bo priden fant.“ Drugi pa so mu dvomljivo pritrdjevali.

„E, saj so moji, Barovi, in vsi bodo dobro živeli, ne skrbite, skrbel sem jaz, dobro skrbel, mnogo skrbel, in sedaj — vsak po svoje.“ In

zopet je pil, ali od veselja, ali da bi zadušil skrbi, kdo ve.

„Bog je vse prav preskrbel“, rekel je včas, ko je bil že omamljen od pijače. Postajal je bolj in bolj vesel.

Ljudje pa so gledali Bara, čudili so se in premišljevali njegovo usodo.

„Pijanček“, rekli so.

3.

In nekoč so postale Petruče tudi Kozmi premajhne, pretesne in šel je v dolino, v Dvorce k očetu v krčmo.

In našel ga je. Bar je sedel pri žganju, modroval sam s seboj o svojih otrocih in o svojem Kozmi in gledal z mokrimi očmi okoli sebe po družih sopivcih. Tačas je prišel Kozma k njemu in molče sedel poleg njega.

„Kaj je, Kozma, kaj si prišel?“ vprašal ga je Bar z mehkim, skrbnim, ljubečim glasom. „Nič.“

„Ali si lačen?“

Kozma je prikimal.

„Jej, jej,“ velel mu je Bar in postavil predenj kos belega kruha na mizo.

gerja, nagovori ga član deputacije g. Jeglič: „Prosim g. vladni tajnik —, „Pojdite k voditelju glavarstva!“ prestriže mu ta besedo in pokaže na vrata vodjeve pisarne. Deputacija vstopi, a ker gosp. voditelja ni, se vrne v tajnikovo sobo in sedaj ji ukaže počakati na hodniku. Deputacija je tu čakala od 5¹/₄ do 6 ure a zastoj. Ker se v tem času uradne ure nehajo, je odšla, ne da bi bila vsaj zaslišana. V nedeljo zjutraj je bilo na trgu zbranih najmanj nad 400 volivcev-delavcev in čakalo volitev.

Ob 9. uri zjutraj je šla pomnožena deputacija 10 članov k voditelju glavarstva prosit, da bi se volitve vršile, ker so volivci zbrani in ker ne vedo nobenega razloga zakaj bi se ne vršile. Gospod voditelj glavarstva jim na to odgovori, da on ne more nič zato, ker da so volitve stvar odbora in načelnitva boln. blagajne. Deputacija je na to izrekla, da jim je gospod vladni tajnik pri prvem oglasu, ko so ga bili prišli prosit, da naj se volitve za 6 tednov odlože rekel, da se to ne more zgoditi, ker se morejo vršiti tisti dan, na kateri so narejene. Gospod voditelj glavarstva jim odgovori na to, da mu o tem ni nič znano. Ko je deputacija še enkrat prosila, da bi se volitve danes vršile, odvrnil jim je, da je to stvar odbora in da more glavarstvo še le pri drugih volitvah intervenirati. Ko je deputacija še izjavila, da se bode brzojavno pritožila na deželno vladno, odvrnil jim je kratko: „Le se, če se hočete.“ To se je tudi zgodilo. Tu podajamo dogodbo, kakor se je vršila te dni, v presojo prizadetim krogom, posebno pa našim poslancem in juristom, katere vprašam o če se da, tako postopanje odbora boln. blagajne in glavarstva zakonito opravičiti ali ne.

Naši poslanci so v tej zadevi včeraj interpelirali v državnem zboru.

Oratorij sv. Frančišek na Dunaji.

Velika dvorana društva godbenikov na Dunaju je kazala zadni teden izvanredno sliko. Na zvišanem prostoru stoji ponižno redovnik sv. Frančiška. Rujava halja mu je slavnostna obleka in beli ovitek okrog ledja edini kinč. Zbira se pa okrog njega odlična družba slavnostno oblečenega ženstva in gospodov, ter veliko število godbenikov vsake vrste, in da je slika še zanimivejša, so odprli orglje in prikazala se je zlatobliščeča harfa. Resnično to je zanimiva podoba, ko ji je središče ubožni frančiškan. Kaj pa naj to pomeni? — Oče Hartman rojen Tirdec, je prišel iz Rima preko Petrograda, da izvaja Dunajčanom svoj slavospev o ustanovitelju reda Frančiškanov t. j. oratorij sv. Frančišek.

Besedilo slavospevu je zapisal drugi frančiškan šk of Ghizzi v priprosti vezani besedi. Vsebina se razdeli v tri oddelke in ti so: ustanovitev redov revnih (frančiškani, Klarisarice, terciarji), — vtisnjenje ran Kristusovih sv. Frančišku in svetnikova

smrt. Po teh oddelkih je ubral oče Hartman svoj slavospev po svoji lastni poti, ne da bi se naslanjal na tradicije srednjeveških oratorij. Podlaga oratoriju so zbori, ki so nekako podobni zborom slovanske liturgije in izražajo globoki čut pobožnosti in vdanosti. Nasprotno so pa samospevi le kratki, a silno mili in tužni in nad vse lep je samospev sv. Frančiška v besedah: Kristus moje življenje, moja smrt! — Godba sodeluje samo v toliko, da spremlja diskretno petje, edino v zaključku prvega oddelka pokaže svojo moč v velikanski fugi, ki jo izvršujeta zbor in godba. Besedilo slika namreč ondi, kako je prihajalo ljudstvo k sv. Frančišku reminiscenur populi et convertentur ad Dominum. — Zbori frančiškanov, Klarisaric in tretjerednikov nastopajo v fugi posamno in godba izvršuje poleg teh zborov svojestavno svojo polifono spletko. Vse to vrvenje dobo pri zgoraj navedenih besedah svoj višek, pokazajoč očeta Hartmana na višini svoje glasbene izobrazbe kot muzikalnega veleuma.

O. Hartmanov oratorij ima znak cerkvene glasbe. Jednostavno in brez vsacega kinča pripoveduje, kar mu srce veleva in zaradi tega sega njegova pesem do srca. Oratorij nima namena prisiliti poslušalca, da se navdušuje za posamezne dele glasbe, marveč zahteva od njega, da vsaj se poboljša. To je edotni utis tega oratorija in ta vtis odpira glasbeniku vrata in srce, in ga je povzdignil tukaj do nenavadne veljave.

Odlikuje se pa oratorij po izvanrednem vodstvu pevskih moči. Ni je težkoče v celem slavospevu, kojo bi ne zmagal najpriprosteji pevec. Odlikuje se tudi po blagoglasni instrumentaciji, ki ne išče bliskečih se podob ali vtoglavnih produkcij posameznih godbenikov, marveč vsa godba doni blagoglasno polno, kakor da bi slišal človek iz daljave mogočno doneče orglje, edino pri oni točki, ki opisuje smrt sv. Frančiška si izposodi glasbenik harfo, — in to je prav, kajti prav ta instrument zamore važno vzvišenost primerno označiti.

Oče Hartman se je pokazal občinstvu izvežbanega glasbenega vodja, imel je pevce in godbo popolnoma v roki, niti enega nastopa ni pregledal, in vsakega je pravočasno upeljal k skupnemu delu. Čim dalje tje korakal oratorij tim živahnej in odločnej je vodil, ter kazal, da ljubi svoj umotvor vzvišno, udano.

Imel je pa tudi Oče H. izborne moči. Bil mu je na razpolago slavoznani dunajski „Singverein.“ Zbor, ki šteje nad 300 pevk in pevcev Sivolase in mlade gospe in gospodične tvorijo zbor, ki si išče zaman jednakega. Čista intonacija in zvonki glasovi odlikujejo ta zbor, ki nadkriljuje moški zbor tega društva.

Poleg tega je sodeloval čveterospev dvorne opere in to so bile izborne moči.

Za pripovedovalca je nastopila sopranistinja gospa Marie Guheil-Schoder. Leta je vpeljevala posamna dejanja, posamne oddelke s pripovedko. Za to so rabili do zdaj glasbeniki re-

citativ. Oče Hartman namestil je recitativ s malo pesmico, ki veliko lepše veže glasbo.

Altistinja gospa Laura Hilgerman je pela besedilo za sv. Klaro in Bonadono; tenorist Erik Schmeder besedilo sv. Frančiška in basist Moric Franscher besedilo Luchesinsa in Fra Angela.

Zadnji trije so najboljše moči dunajske opere, in so izvršili svojo nalogo odlično, ter pripomogli glasbeniku in oratoriju do odločne zmage na zdajnem glasbenem polji.

Oratorij se je trikrat v enem tednu ponavljal in vselej je bila dvorana prenapolnjeno razprodana. Obiskovalci koncertov so pa pokazali podobo današnjega Dunaja. Vse je prišlo od najvišjega dvora do delavske družine, vse kar čuti in soglasuje s krščansko-socialnem dunajskim županom Dr. Leuger-jem in to je velikanska večina.

Pri vsakem koncertu je bil cesarski dvor zastopan po svojih članih in drugi koncert je obiskal cesar Fran, ter odlikoval o. Hartmana z nagovorom. Cesarski dvor do zdaj še ni odlikoval nikakega glasbenega podjetja na ta način, to je splošna govornica na Dunaji. Odzvalo se je koncertu tudi najvišja aristokracija in birokracija, rodno plemstvo, duhovščina od kardinala do zadnjega fratra frančiškana, — in pa dunajski meščan, trgovec, obrtnik in delavec. Vsi so prišli, vsi so prišli — in vsi odšli oblaženi po o. Hartmanovem oratoriju.

To je popis in utis navedenega oratorija, ki je pa spomnil marsikaterega Dunajčana na drugo sliko, v isti dvorani pred šestimi leti in te sliki imata nekaj enakosti.

Pred šestimi leti je prinesla slovenska „Glasbena Matica“ Dunajčanom zahvalo za potresno podporo. Nastopil je močan slovenski zbor nad 300 pevcev in pevk in temu se pridružil čveterospev odličnih pevcev oz. pevk in — ter pristopil veliki oršester.

Mlade Slovenke v narodni noši so razveselile oko Dunajčana in narodna slovenska pesem se mu je prikupila tako, da se Dunajčan še danes spominja onih koncertov prav zdaj za časa Hartmanovega slavospeva.

Ako bi imel sodbo očesa in ušesa prijaviti bi pa rekel, da so naše narodne pevke očesu bolj ugajale kakor pri zdajnih koncertih nastopivši ženski zbor; — da je pa moški zbor „Gl. Matice“ po svojem izbornem velikanskem materjalu in po natančnem nastopu daleč nadkriljeval zdajne pevce.

Pred šestimi leti se je odlikovala v dunajski pevski dvorani slovenska narodnost pretečeni teden pa nemška pobožnost!

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 1. marca. Naši naprednjaki tožijo v svojem lističu, da se 25 letnice papeževe ne morejo veseliti, ker „papež je vtrdil cerkveno organizacijo, ta pa je spridila našo duhovščino

Kozma je jedel z veliko slastjo, lačen je bil in bel kruh je bil dober, mnogo boljši kot pa črn.

„Ali si žejen?“ vprašal je Bar.

Kozma je prikimal.

„Na, pij! In ponudil mu je mero z žganjem, ki jo je imel pred seboj.

In Kozma je pil.

Bar je gledal z nekakim ponosom in z vidno zadovoljnostjo na sina, na svojega ljubljenelega Kozmo. In marsikdo je vprašal:

„Ali je ta tvoj?“

„Da, moj Kozma,“ odgovoril je Bar s ponosom in ponudil Kozmi znova belega kruha in žganja.

„Tebi je podoben“, rekli so nekateri in primerjali očetov obraz s sinovim.

„Meni?“ vprašal je začudeno Bar in pogledal Kozmi v zagorel obraz.

„Tebi je podoben, tebi; tak bo kot ti, Bar.“ In Baru se je to dobro zdelo, zelo dobro, in zadovoljno se je smejal.

Kozma je sedel, tiho, mirno, molče poleg očeta in gledal okrog sebe po krčmi. Baru pa se je takrat nehotoma — sam ni vedel zakaj — utrnila solza iz očesa.

Kozma je bil njegov ljubljenelec. Takrat je presedel celo popoldne v krčmi in Kozma pri njem. Kozma je jedel in pil, poslušal hvale prijateljskih ljudij in zdelo se mu je tu zelo prijetno. In delal se je že večer, ko se mu je stožilo po domu in spomnil se je Petruč.

„Domov pojdiva, oče,“ je rekel in Bar mu ugovarjal, in šel je.

Pozneje se je to mnogokrat ponovilo. Kozma je vedno pogosteje zahajal v Dvorce, k očetu v krčmo. Vedel je, da bo tam jedel in pil . . .

Doma pa je postavil Kozma po vasi in delati se mu ni ljubilo. Porabili so ga ljudje za vsa različna lahka dela, in on je bil pripraven za vse, le za resno delo ne. Delal in jedel je sedaj tu, sedaj tam in zabaval ljudi. Kazal je že takrat, da mu je to prirojeno, in ljudje so mu prisodili tako:

„Za godca bi bil dober.“

„Za delo ni.“

„Preslaboten je in — prelen.“

„Kakor je navajen.“

In ljudje so videli že naprej žalostno Kozmovo bodočnost in mislili so, da mu je tako usojeno, da je to njegova usoda, neizpremenljiva,

kruta, neusmiljena . . . Res, Kozma je znal to, kar se je naučil . . . In hiteli so med tem dnevi, tedni, meseci in preteklo je leto. Manica je služila za pestunjo, France je služil za pastirja — a Kozma je ostal pri tem, kakor je bil navajen. Postaval je po Petručah, a včasih izginil za več dnij v dolino in delal ondi istotako. Posedal je pri Baru v gostilni, ali pa hodil po vasi brez dela. Bil je „človek za vse“, a za vse vendar ni bil, hudoben ni bil.

„Bar bo slabo vzgojil sina,“ rekli so delavni ljudje.

„Kaj bo neki iz njega!“

„Nič ne bo. To bo, kar je oče.“

„Žalostna mu majka.“

„Škoda, fant je bistre glave.“

„Živel bo zlahka, a reva bo, reva. Mogoče se izpremeni s časom.“

„Kar se Janezek nauči, to Janez zna, pravi pregovor.“

„Mogoče.“

Tako so sodili takrat o Kozmi.

In res ni kazalo, da se bo kdaj izpremenil. Kozma je bil mlad, lahkomisljen, vesel, brezskrben, svojeglav, a pri tem prikupljiv — in

ki z Rimom vred nasprotuje našim narodnim etžnjam, zlasti pa slovenskemu cerkvenemu jeziku.

Kake so narodne težnje naših naprednjakov je težko umeti. Čudili so se pretečeni teden tem narodnim težnjam v dunajski zbornici Čehi in Jugoslovani, ko sta poslanca in zastopnika slovenskih naprednjakov glasovala zaupnico vladi, ki je slovenski narodnosti tako prijazna, kakor kaže Celje. Za ta poslanca gotovo ne bo imela „Jednakopravnost“ ojstre besede, ker se menda že s tem zadosti potegujeta za narodne težnje, ker sta pri naprednjaški stranki.

Kdo se ne smeje čitajoč, kaj naši naprednjaki pišejo o slovenskem cerkvenem jeziku? Le v cerkev pridite in boste vidli kako vlogo ima tu slovenski jezik. V domačem jeziku boste dobili toliko bogoslužja, da gotovo ne boste pešali v verskem oziru, ako se boste udeleževali verskih pobožnosti. In vi, ki časnik izdajate in hočete podučevati ljudstvo, bi se morali ravno na lici mesta prepričati kako je s slovenskim jezikom v cerkvi, ker drugače se vam smeja vsaki šolar, ko sliši take neresnice. Torej še enkrat vam dam svet: gospodje hodite najprvo v cerkev, potem še le pišite o cerkvenem jeziku!

Nekaj dobrega pa vse edno store gg. okoli „Jednakopravnosti“. Zabavljajo tako radi čez katoliške naprave, da ko bi same besede zado-stovale, bi bili že zdavnej vse uničili. Tako se pa zgodi ravno nasprotno, kar sami nameravajo. Škofijski zavodi se jim te v pruti, zato vsako priložnost porabijo, da mahnejo po njih. In kaj so dosegli s tem? Ravno pretečene kvartt so Idričjanji nepričakovani darovali za konvikt. V enem tednu so prostovoljno donesli 200 kron za katoliško gimnazijo, kakor do sedaj še nobenkrat ne, tako hitro. Znesek se je že poslal knezoškofijstvu, a darovi v ta namen še dohajajo. Pa se nič ne sili, ne pobira se v cerkvi, ne po hišah, vsaki izroči prostovoljno poljuben znesek domačemu duhovniku, ker je ravno zadnji čas „Jednakopravnost“ udrihala po škofijskih zavodih odzvali so se katoličani sami od sebe nepričakovano hitro, da se je kar v enem tednu nabralo 200 kron. V tej svoti pa niso doneski duhovnov, ker ti se posebej zabilje-žujejo.

Zato se priporočam naši „Jednakopravnosti“ še za naprej, naj ne pozabi posebno še pred kratkimi tedni zabavljali čez katoliške naprave. Lahko namreč, kateri pozabi na donesek, a zabavljanje ga opozori in ob enem navduši, da celo več daruje, kakor se je bil prvotno namenil. Zato konečno še enkrat: hvala za dosedanje zabavljanje in priporočamo se še za v prihodnje.

Politični pregled.

Dolgovi držav. Strahovito naglo naraščajo dolgovi držav. Francoska je imela l. 1870. dolga 13 milijard frankov, danes ga ima 25 milijard in

nič ji ne zaleže, da sega po cerkvenem premoženju. Slavno nemško cesarstvo je imelo pred 30. leti 330 milijonov dolga, danes ga ima 2468 milijonov, vrh tega imajo še posamezne nemške države 10.752 milijonov mark. Od francoskih milijard je ostalo Nemčiji le še 510 milijonov v zalogi. Anglija ima dolga 12.850 milijonov in kolonije 10.496 milijonov mark. Vstete tu niso milijarde, katere je požrla burska vojna; padle so pa angleške rente v zadnjih dveh letih za 17 odstotkov. Tudi v naši državi in drugod dolgovi rastejo kot gobe po dežju. Milijarde so državam posodili večinoma židje, denarni vladarji sveta.

O Waldecku-Rousseau piše zadnji „Katol. Obzornik“: „Sedanje ministerstvo obrambe republike“, ministerstvo Waldeck-Rousseau, je skovalo in vpeljalo lansko leto 1. julija samostanski zakon, ki prav za prav ni nič drugega kot iz-gonski zakon za redovnike. Waldeck-Rousseau je naredil ta težki naklep in ga predložil komori in senatu: Pridite in potrebimo jih (menihe in nune) iz francoskega naroda! In pritrdila mu je večina, loži brezpogojno vdana truma mame-lukov, in odobrila društveni in samostanski zakon, da potrebi ž njim katoliške redove in kongregacije.“ In zakaj? Redovniki poučujejo na Francoskem več kot dva milijona otrok in mladim ljudem, torej navzlic vsem oviram in konkurenca tretjino francoske dece. To pa loži ni všeč.

Vojna v južni Afriki. Iz Londona je došla brzojavka, ki pravi, da še vedno manjkajo vesti o porazu angleške vojske pri Klerksdorpu, kjer so Buri ujeli poveljujočega polkovnika Andersona skupaj s 14 častniki in 451 vojaki, kar povzroča na Angležkem veliko vznemirjenje. Ta brzojavka je v očitnem nasprotju z drugo vestjo, ki je došla o tem angleškem porazu in ki pravi, da so Buri jednega angleškega častnika in 100 vo-jakov zopet izpustili na svobodo. Ako je to poslednje res, potem morajo dotičniki znati kaj povedati o tem dogodku! Lord Kitchener laže torej, ako pravi, da mu manjkajo vesti. Izlagano je torej eno ali drugo. Ali pa je, kakor po navadi, poraz angleških čet veliko hujski, nego so ga sporočili početkom in se le polagoma izve vsaj približna resnica. Lord Kitchener brzojavlja, da so Buri zadnje dni imeli velike zgube, ki znašajo kakih 800 mož. To naj bo seveda v tolažilo angleški javnosti, da pozabi anglešk poraz pri Klerksdorpu. Čudno je le to, da je lord Kitchener vedno veliko bolj poučen o burskih porazih, nego o angleških!! Angleži vedo povedati (kakor se je to zgodilo nedavno) celo, koliko mrtvecev so imeli Buri v kaki bitki, dasi so jih — glasom istega angleškega poročila — vzeli seboj.

Domače novice.

Slovenski liberalci v državnem zboru igrajo jako klaverno ulogo. Pri zadnjem glasovanju glede dispozicijskega fonda sta glasovala

dr. Ferjančič in Plantan proti vsem drugim slovenskim in hrvatskim poslancem. Ti ljudje, ki za časa volitev govore, kako odvisni so klerikalci, zlasti duhovniki, so pokazali, kak strah da imajo pred vlado. So pač vsi uradniki jednaki. In ta dva gospoda sta pred vsem zastopnika uradnikov, saj sta dobila vse uradniške glasove. In ti ljudje hočejo potem pred svetom veljati kot radikalci! Smešno! Čudno je bilo, da je ob istem času, ko je dr. Ferjančič glasoval za vlado, prinesel dunajski uradni list njegovo imenovanje za višjesodnega svetnika. To glasovanje njegovo je bilo torej nekako znamenje hvaležnosti? — In g. Plantan? Zakaj je ta glasoval za vlado, to vemo mi in on sam najbolje. Zato se nam pa zadnji govor dr. Ferjančičev v proračunski debati zdi zgolj humbug, vse njegove grožnje, to so le pesek v oči čitajočemu občinstvu. Če bi bil dr. Ferjančič dosleden, bil bi moral glasovati proti dispozicijskem fondu in to tembolj, ker so glasovali vsi drugi Jugoslovani ravno tako. Če bi bili „klerikalci“ glasovali contra, tedaj stavimo, da bi jih križali. A liberalne korifeje gospod Riko Malovrh vse opere!

Doslednost „Slov. Naroda“. Glede dispozicijskega fonda je naš liberalni kolega poročal v političnem pregledu, da je Körber pred glasovanjem sam povedal, da smatra glasovanje izrazom zaupanja za dosedanje in za bodoče delovanje. Koerber torej ni posnemal svojih prednikov, ki so se pri tej priliki poskrili za potrebnost ali nepotrebnost tega fonda ter izjavljali, da se glasovanje njih osebe ne tiče.“ Tako je pisal doslovno „Narod“ v političnem pregledu, v dnevnih novicah je pa v isti številki pisal „Zgodilo se je to, (namreč glasovati za dispozicijski fond) na zahtevo zastopnika ljubljanskega mesta, ki je naglašal, da obe glasovanji nimata pomena, kakor da bi se ž njima hotelo zaupanje izrekati obstoječi vladi.“ Gospoda! Če v eni in isti sapi trdite, da je glasovanje za dispozicijski zaklad znamenje zaupanja vladi, kako morete v eni in isti številki opravičevati glasovanje slovenskih liberalcev? Ta madež, da je napredna liberalna stranka glasovala, četudi le z malim številom glasov, proti prepričanju večine slovenskih in hrvatskih poslancev, bo ostal vedno na liberalni stranki.

Somišljeniki napredne stranke in liberalni poslanci. „Narod“ piše o zadevi glasovanja o dispozicijskem zakladu, da se somišljeniki napredne stranke popolnoma strinjajo s poslanci in pripoznavajo da so poslanci pametno postopali.“ Mi o kaki taki izjavi nič ne vemo. Saj doslej „Narod“ niti o takih prilikah obligatnih brzojavk z brezimnimi podpisi „Zavedni napredni volivci“ ni priobčil. Vsaj take brzojavke naj hitro skuje Malovrh, da bode javnost bolj verjela „Narodovi“ trditvi. Sicer bi se pa nihče, kdor pozna pamet in razsodnost „Narodovih“ „naprednih somišljenikov“ ne bi čudil, ako bi „Narod“ prav imel. Tako pogumna poslanca kot sta

vendar — imel je nekaj na sebi — nekaj čudnega. Bil je, kar je bil. Ali je bil sam kriv! Rekli so pa, da ni vedno jednak, da je včasih čuden, otožen, resen . . . No, bil je povsod priljubljen, saj je bil Kozma in Kozma je znal marsikaj.

Pravili so, da Bar zelo ljubi svoje otroke in posebno Kozmo, in da včasih v pijanosti joka, ko gleda poleg sebe — sina. Drugim se je to čudno zdelo, a Bar je bil oče in je jokal . . . Zdelo se jim je, da je samo trenutno, menda iz pijanosti, nasledek popitega žganja. A Bar je tako skrbno ljubeče nagovarjal sina:

„Kozma, Kozma — delat pojdi — kaj sedi tu brez dela. To ni lepo za mladega cloveka.“

Njegova beseda je bila mehka, proseča, ne ukazujoča. A Kozma je sedel, kot da ničesar ne sliši. Delo mu je mrzelo, a tu je pil in jedel zastonj. In Bar je takoj odjenjal in ga potem zopet pustil pri miru. Sam pa se je zamislil in premišljal, kako se je vse to zgodilo, kako je prišlo do tega, da je tako, kakor je, in kdo je kriv, da ni drugače, da ni boljše . . . Misli je je potem in pil. In navadno je rekel:

„Hiše nimamo, hiše, to je hudo. Otroci, vi ne veste kam domov, to je hudo, to je najbolj hudo, a jaz — jaz nisem kriv . . . Tako je prišlo kar samo je prišlo in jaz nisem mogel drugače, nisem vam mogel pomagati. Bog bo skrbel . . . Baru se je pri tem navadno utrnila solza. Bogve, ali se je spomnil srečne preteklosti, ali je mislil na sedanost ali na prihodnost. On je bil mehke, dobre duše, preveč dobre . . . Ogibal se je strahoma Petruč, bal se je sosedov in hodil temno pot. Hm, dalje, dalje — nazaj — ni mogoče . . . In navadno je ponovil: „Hiše nimamo, hiše . . .“

Kozma se pa ni menil za to, da nimajo hiše. Mogoče je zanj še prijetneje tako, kdo ve . . .

Tako so hiteli dnevi, tedni, meseci . . .

In Kozma je rasel z njimi in se marsikaj naučil. Znal je peti, piskati, plesati in še kaj drugega . . .

In če mu je kdo v krčmi rekel:

„Kozma, postavi se na glavo“, pa se je postavil, zato pa je dobil krajcar, včasih celo dva, ali pa žganja. In Kozma je bil s tem zadovoljen, in Bar je bil s tem zadovoljen — a ne vselej. Drugi pa so rekli:

„Dobro zna, Kozma zna“, in so se smejali.

In če so želeli pesem od Petruč, pa jo je povedal.

Kozma je bil tedaj deček vitkegaj šibkega telesa, in slabotne, ne visoke postave. In če je kdo rekel, naj preobrne kozolec v zraku, ali pobere z zobmi četrtak s tal, storil je Kozma vse to z največjim veseljem, zaslužil si denar in ga dal očetu . . .

Tako je bilo . . . Kozmi je bilo po volji in Baru tudi. No, čudno se je začela Kozmova povest. To življenje po krčmah, brez dela, brez opravila, to življenje je bilo žalostno . . . Bar je to čutil bolj in bolj, in Kozma je to čutil. Zato so rekli, da je Kozma včasih čuden, žalosten . . . In tedaj je vselej pobegnil iz krčme ter tekkel nazaj na Petruče, na tiste lepe, srečne Petruče . . . Pivci pa so se spogledali in so vprašali:

„Kaj mu pa je?“

„Nič“, odgovoril jim je jezno Bar in taval počasi, godrnjaje, opotekaje se po poti ter šel za sinom v hribe, nazaj v Petruče, v tiste srečne, domače Petruče . . .

A vendar je čez par dnij zopet prišel v dolino i Bar i za njim Kozma.

(Dalje prih.)

Ferjančič in Plantan naj bi se vendar sedaj upala med volivce. Ferjančiča komaj čakajo. To bi bilo veselje videti g. nadsvetnika v Idriji. Po Plantanu pa dolenska mesta naravnost hrepene! To bi bil užitek, ako bi se sedaj uresničila „Narodova“ obljuba, da Plantan svojo afero po izreku prizivnega sodišča vso pojasni. Ob enem naj bi g. Plantan pojasnil tudi svoje glasovanje o dispozicijskem zakladu. Tako bi bilo tudi javno pribito, da se volivci napredne stranke s svojimi poslanci, posebno pa z gosp. Plantanom popolnoma strinjajo. In kak ugled bi potem dobila napredna stranka! Torej le z izjavami na dan.

Kaj mislijo zavezniki slov. liberalnih poslancev o glasovanju pri dispozicijskem zakladu. „Tagespost“ ima ozke zveze s slovenskimi liberalci in ta list pravi o slovenskih liberalnih poslancih, ki kadar jih vlada ne čuti radi z radikalnostjo ropotajo, da se slovenski liberalni poslanci z potresnim posojilom le izgovarjajo. Zadeva potresnega posojila je stvar vseh poslancev s Kranjskega in te resnične potrebe Kranjske pač vlada ne bo hotela izkoristiti v politično mešetarijo, tem manj pa bode radi dveh liberalnih slovenskih glasov takoj vstopila k eskomtiranju in tako na stran liberalnih slovenskih poslancev postavila vspeh. Iz tega sledi, da je stališče slov. liberalnih poslancev sumljivo in prisiljeni smo sklepati, da si ti gospodje hočejo „etwas herausschiagen“, kar hočejo s potresno zadevo pokriti. Končno „Tagespost“ tudi konstatira, da je bil drž. poslanec Ferjančič imenovan nadsvetnikom extra statum, t. j. določenih je bilo le dvoje nadsvetniških mest, za Ferjančiča pa se je pripravilo tretje mesto.

„Ednost“ o nastopu slovenskih liberalnih poslancev v državni zboru piše: „Kaj naj poročemo k takemu postopanju? Odkrito moramo izjaviti, da smatramo tako postopanje naravnost za škandal. Kar se tiče glasovanja od strani g. Ferjančiča, se nam utrja bolj in bolj prepričanje, da Slovenci, ki imajo, žalibog, premnogokrat dolžnost prestopati v opozicijo proti vladi, ne bi smeli voliti c. k. uradnikov za državne poslance, ako niso popolnoma gotovi, da je dotični kandidat, vključ s svoji službi, neodvisen od vlade v vsakem oziru ter pripravljen dokumentirati to neodvisnost vsaki čas. Kaj nam koristijo najlepši in najostrejši govori, ako pa rezkim govoricam ne slede odločna dejanja! Kar se pa tiče glasovanja Plantanovega, se isto nikakor ne da opravičiti niti z njegovega osebnega stališča, ker g. Plantan, kakor notar, je ali bi vsaj moral biti neodvisen na vse strani. Značilno pa je tudi, da se nista udeležila glasovanja sploh tudi poslanca dr. Tavčar in Gabršček, tako, da nobeden liberalnih poslancev ni glasoval proti Körberju. Ali spada to tudi k toliko hvalisanemu „napredku“, ki so nam ga baje prinesli naši domači boji?! Slovenski poslanci, ki si ob takih okolnostih in preziranjih od strani vlade ne upajo izreči isti vladi svojega nezaupanja, pač niso na svojem mestu!“

Zaupnica. Naš Ahasver je potujoč po severnih krajih zvedel, da se na severnem rtiču pripravlja baje naslednja zaupnica gospodu Plantanu: Velezaslužni in velerodni gospod! Zvedeli smo od kompetentne strani, da hočete radi ostudnih obrekovanj odložiti svoj mandat. Mi Vas najudaneje prosimo, ne storite tega, ampak še naprej odločno zastopajte svoje koristi! Kako dobrodejno je uplivalo na nas, da se kljub različnim klerikalnim mahinacijam niste udali, ampak ste odločno glasovali za dispozicijski fond. Ta pogumni, odločni nastop je vsem imponiral. Bodite tudi odslej popolno neodvisni ter se ne bojte vlade, ker vam ne more nič narediti.

Sledi 100 podpisov.

Ne volite nikdar uradnikov! Zadnje glasovanje dr. Ferjančičevo in Plantanovo je dalo celemu narodu jasen nauk, da ni bolj nesrečne misli, kakor izročiti državnozborni mandat v roke uradniku, ki je odvisen od vlade. Vsi uradniki so pri zadnjih volitvah oddali svoje glasove tema dvema poslancema, torej sta ta dva poslanca zastopnika uradništva oziroma vlade, ne pa našega slovenskega ljudstva. Kako misli naše ljudstvo, to so pokazali naši poslanci; naše ljud-

stvo vladi ne zaupa. Ako vse drugo preziranje vlade z ozirom na naš narod prezremo, zadostovalo bi, da se spomnimo Celja. In samo radi Celja bi bila tudi dr. Ferjančič in Plantan morala glasovati proti vladi. Tako pa vlada lahko reče, da se slovenska inteligenca, katere zastopnika sta dr. Ferjančič in Plantan, popolnoma strinja z vladno namero, da se slovenske paralelke v Celji opusté. Če še v tem vprašanju slovenski poslanci niso edini, če v narodnih vprašanjih nimajo nobene skupnosti, potem ima vlada pač lahko stališče. Kako velik upliv bi imelo to, če bi g. pl. Koerber videl, da vsi Jugoslovani ne zaupajo vladi ravno radi Celja ne! Zato pa še enkrat rečemo: Uradnikov ne volite nikdar več v državni zbor, ti ne morejo biti neodvisni!

Dr. Tavčar ni vedel, kako bi se izmotal iz neljube afere, v katero sta ga spravila njegova dva liberalna kolega. V „Narodu“ je stalo, da glasovanje pri dispozicijskem zakladu sploh nima nobenega pomena. Nekoliko nižje je pa pisal, da sedaj ne gre delati opozicije, ko se gre za Ljubljano. Dobro, ako glasovanje nima na sebi znakov zaupanja, potem bi bili tudi lahko glasovali v soglasju z drugimi Jugoslovani. Če bi pa bili prepričani, da bi to utegnulo škodovati Ljubljani, potem bi se morala vsled dr. Ferjančičevega govora vsaj umakniti iz zbornice. Tega pa nista storila. Naj dr. Tavčar oziroma njegov oproda Riko Malovrh pere vladna zamorca kakor hoče, resnica je, da sta obadva pri treznomislecih, narodnočutečih ljudeh obsojena!

„Narodni Listy“ so tudi, kakor poroča „Slovenec“, izrekli svojo obsodbo nad liberalnimi Slovenci. A „Slov. Naroda“ tudi liberalni Čehi ne bodo prepričali, da sta jo oba liberalna poslanca v državnem zboru zavozila. Malovrh ima kratko pa dobro sredstvo. Vsakega, kdor drugače misli, kakor „Narod“, proglasi za klerikalca. In to je pri liberalni inteligeni tak argument, da se mu uklonijo vsi liberalci. Saj je dr. Tavčar sam enkrat dejal, da mu izmed Mladočehov ugaja jedino le dr. Kramar, vsi drugi so preveč klerikalni. Kaj hočemo, liberalci imajo samo en dokaz: ta je klerikalec — in obsojen je!

Narodne zavesti manjka med našim uradništvom. Če bi bili gg. uradniki odločno narodni, tedaj bi proti dr. Ferjančiču in Plantanu odločno nastopili ter zahtevali pojasnila. A te zavesti manjka. Če bi tako glasovala kaka dva klerikalna poslanca, to bi deževalo v „Narodu“ ostudnih, sramotilnih telegramov o vladnih mamelukih, a kar store liberalci, to je vse prav. Pri nas se vidi in obere vsaka muha, tam pa še slona ne vidijo.

„Narodovo“ poročilo o glasovanju pri dispozicijskem fondu je bilo jako kratko. „Narod“ je poročal: „Proti so glasovale vse češke stranke, Italijani, Jugoslovani, Vsenemci in socialisti“. Tako je poročal „Narod“ ter skril dr. Ferjančiča in Plantana med Jugoslovane, ki so glasovali proti vladi. Ali je to storil iz nevednosti, ali namenoma, tega ne vemo. Zdi se nam, da sprva Malovrh tega sploh ni mogel verjeti ter je pričakoval pojasnila. Ali ga je pa navdajal strah, da bi to ne ugajalo liberalnemu občinstvu. Vsekakor „Narod“ ni bil odkrit.

Vzrok, zakaj je liberalna stranka glasovala za vlado, navaja „Narod“, ko pravi: da je dr. Tavčar tako ukrenil z ozirom na to, da se za Ljubljano pripravlja nova akcija, in da bide bilo pametno, uganjati kako teoretično opozicijo. To so, odkrito rečeno, same fraze, s katerimi hoče dr. Tavčar pokriti svoj strah pred vlado in pred baronom Schwegelom. Kaka akcija se pa pripravlja za Ljubljano? Kdo pa o njej kaj ve? Akcija za Ljubljano je že ponesrečena. Takrat naj bi bil mogočni dr. Tavčar uprizoril akcijo za Ljubljano, ko se je šlo za odpis brezobrestnega posojila, takrat naj bi bil pokazal svojo moč in upliv, pa takrat so delali naši poslanci, in dr. Tavčar je prej podiral kakor zidal. Zato se nam zdi vse govorjenje o novi akciji prazna fraza. Mi poznamo liberalce.

Liberalna stranka ima samo še jedno načelo, katero dosledno zasleduje, namreč dr. Tavčarjev program: Boj klerikalizmu! V mestnem zboru ljubljanskem sta se potegovala Hribar in Tavčar za nemško šolo, na Dunaju pa sta gla-

sovala dr. Ferjančič in Plantan za vlado. Tako so se lepo zjedini vsi liberalni poglavarji in na narodne ideale so pozabili!

Glavna kost, katero liberalci dan za dnem obirajo, to je klerikalizem v različnih barvah. Škoda, da že tudi klerikalnih škandalov primanjkuje! In „Narod“ hoče biti resen list! Ni dolgo tega, kar je pisal „Narod“ „Kaj delajo svetniki v nebesih“ — in to na prvi strani lista! Liberalcem pripoveduje, kako se bodo tam gori v nebesih objemali in poljubovali ter se radovali ob maskaradah, pojedinah in baletih. Take neumnosti piše političen list! No, mi pričakujemo, da se bodo liberalci sedaj veliko bolj trudili za nebesa, kakor doslej, ker bodo po naukih svojega liberalnega evangelija tudi tam gori to uživali, kar uživajo v veliki meri že sedaj. Samo pazijo naj, da ne bodo padli v vodo, kakor pri zadnji sokolski maškaradi.

Vera liberalcev. V znanem svojem govoru „Žena in javnost“ je dr. Tavčar izgovoril te-le besede: „Tu na zemlji — si govore posli sami sebi — smo odvisni, smo hlapci, tu ne smemo delati, kar bi hoteli, ali tolažbo imamo, da ne bo zmeraj tako, da bo po smrti boljše in drugače! Ta up na nebesa je tolažil, in jaz mu prav nič ne ugovarjam, ker beraču in revežu bi bilo pač obupati, če bi tudi po smrti moral berač in revež ostati!“ Torej za reveža in berača je vera v nebesa dobra, za vas pa, ki sedite na tisočakah, pa ne? In nadalje? Dr. Tavčar je ves svoj govor o ženi končal s fulminantnim stavkom: „Duša našega naroda se mora emancipirati od prevlade duhovništva, prej pa še se mora emancipirati duša slovenske žene od ravno tiste prevlade.“ To je bil namen dr. Tavčarjevega govora in mi smo že naprej vedeli, kaj bo povedal na zadnje, še predno smo ga prečitali. Boli liberalce, ker še marsikatera soproga tudi liberalcev hodi k sv. maši in prejema sv. zakramente. Kadar bo zadnja ženska šla iz zadnje cerkve na Kranjskem, takrat bi bilo po vaši volji, takrat bi bila emancipirana. Ali ni to resnica? In potem pravite in pišete, da ste samo proti klerikalizmu! Smešno! Govorite tako, kakor mislite!

Nemški „Krajinischer Lehrerverein“ in napredni učitelji. To društvo je imelo v Ljubljani svoje glavno zborovanje. To društvo obstoji iz nekaterih učiteljev na Kočevskem, potem onih na nemški „schulvereinski“ šoli in par srednješolskih profesorjev. Ti so se tudi omenjenega dne sešli v poslopju višje realke in sklenili nekaj resolucij. Med drugimi se je sprejel predlog nemškega učiteljskega društva „Gottschee“ o izboljšanju učiteljskih plač. Mi nimamo nič proti temu, ako imajo nemški učitelji društvo v obrambo svojih interesov za slovensko deželo njih delovanje itak nima posebnega pomena. Značilno pa je, kako „Tovariš“, ki je o pomenljivem zborovanju Slovske Zveze skrajno nesramno in lažljivo pisal, lojalno poroča o zborovanju „Lehrervereina“ in učiteljskega društva „Gottschee“, in jih celo stavi „Zavezi“ v izgled.

Izstop liberalcev iz katoliške cerkve. Liberalci so silno nerodni ljudje. Zabavljajo proti katoliški veri in cerkvi, pa sami ni tega ne vedo, kako se iz cerkve izstopi. Kadar jih torej prime misel, da prav za prav v katoliški cerkvi res same nerodnosti počno, treba je seve vprašati „Slovenski Narod“, ki jim tudi v tej zadevi svetuje. Tako „Narod“, ki se o volitvah rad hlini vernega in čegar šefredakter se je na raznih kmečkih shodih proglašal za vernega katoličana, piše v soboto: „Gosp. X. na Bledu: Na Vaše vprašanje, kakim potom se izstopi iz rimsko-katoliške cerkve, kar neki na Bledu želi storiti več občanov, vsem naznanjamo, da se kar okrajnemu glavarstvu naznani izstop in mu pove, h kateri cerkvi se je prestopilo.“ — Tako, sedaj pa vedo. Prav radovedni smo, kako vero si bodo izbrali blejski liberalci. Vere, da bi bila za liberalce udobna in prikrojena, ni nikjer.

Liberalci in Drag. Jesenkotova rodbina „Narod“ je sedaj parkrat izkazal med inserati par kronic za ubogo Drag. Jesenkovo rodbino. Izbežali smo jih „klerikalci“. Nič bi ne škodilo, ako bi „Narod“ tudi v uredniškem delu, v katerem je čisto rabil Drag. Jesenkove roke, opozoril svoje somišljenike na trpečo rodbino. Ali se to zgodi?

Kako liberalci lažejo. „Narod“ je pisal, da je goškim obsojencem g. kurat, ko so šli v zapor napravil slovesno službo božjo s petjem in orglanjem, da jih je izpred oltarja slovesno nagovoril itd. S tem hoče g. kurata nekako denuncirati na državno pravdnitvo. To je prav liberalna poštenost! V resnici je bila tisti dan, ko so odšli obsojenci, ustanovljena peta črna maša za g. Jožefa Jamšek, ki se vsako leto opravlja na isti dan. Izpregovoril ni g. kurat niti besedice izpred oltarja. Mislimo, da iz tega vsakdo lahko naredi sodbo o — goškem telovajstvu.

Drobne novice. Veliko nemško slavnost v Ljubljani pripravljajo Nemci za prihodnje binkošti. Filharmonično društvo bode praznovalo 200letnico. Povabljeni bodo Nemci iz raznih strani, naj takrat prihite v Ljubljano. — V seji odseka za preiskavo tržaških dogodkov je ministerski predsednik dr. Koerber izjavil, da vlada v Trstu še ne more konstatirati popolnega pomirjenja in da ji radi tega še ni mogoče odpraviti izjemnega stanja. — Umrl je v Spodnji Šiški vpokojeni gozdni komisar g. Evg. Mahr v 47. letu svoje dobe. — Drag. Jesenkove pesmi izidejo v posebni knjigi. — Pred novomeške porotnike bi imel priti v ponedeljek posestnik Mat. Fing iz Malgarjev pri Kočevju radi požiga, ki je pa v petek v zaporu zdivil. Oddali ga bodo bržkone v norišnico. — Dunajska tvrdka Kurt & Bauer želi napraviti načrte za električno železnico iz Kranja v Kamnik. Kranjski občinski odbor je zadevo izročil finančnemu odboru. — V Trzihu snujejo društvo delovodij in industrijskih uradnikov za Trzih in okolico. — Občinski odbor v Skofji Loki je obravnaval o napravi mestne klavnice. — V soboto zvečer se je nenadoma ustavilo delo v vevški tovarni. Vzrok je bil, ker je močan veter na Slapah prevrnil neko smreko, ki je padla na električno žico in ja pretrgala, vsled česar je nastala v tovarni tema. — Vsenemška pevška slavnost v Gradcu se bo vršila tekom meseca julija. — Pri občinskih volitvah v Sv. Križu na Vipavskem so liberalci propadli. — Na Goriškem se snuje vinarska zadruga za slovenski vinorodni del goriške dežele. Izvoljen je že odsek za pravila in odsek za razstavo. — Izza tržaških izgredov znani nadporočnik 97. pešpolka Franc Köppl je sedaj na Dunaju, da poroča pristojnim oblastvom o dogodkih 11. feb. v Trstu. Köppl pripoveduje, da je v trenutku, ko se je on zgrudil zadet s kamejnjem, zadonel iz množice tudi strel iz revolverja. Podčastnik je mislil, da je Köppl ustreljen in je zapovedal streljati. Köppl je zadnji čas prejel mnogo pretilnih pisem.

Novo parobrodsko društvo nameravajo ustanoviti. Ustanovniki poslali so že deputacijo dalmatinskih parobrodarskih društev in streme dobiti v roko poštno trgovsko službo med Trstom, Dalmacijo in Albanijo. Minister se baje o tej nameri ni neugodno izjavil.

Samomor dveh prijateljev. Iz Trsta poročajo: Pred par dnevi zastupila sta se v veži hiše šte. 5, ulice sv. Mavricija 29letni cunjar Fran Grmek iz Trsta in 44letni kočijaž Sebastijan Dizzone pristojen v Vižinadu v Istri. Seznanila sta se v mestni bolnišnici. Zjutraj sta se sestala v neki žganjariji ter sklenila, da se skupno umorita. Napila sta se žganja ter se podala v vežo omenjene hiše, kjer sta popila vsak stekleničico ruma in kmalu potem umrla.

Novi slovenski drami. G. dr. Fr. Detela, gimnazijski ravnatelj v Rudolfovem, je napisal veseloigro „Učenjak“, ki se je predstavljala v četrtek v ljubljanskem gledališču. Kritiki pravijo, da je igra lepo uspela. Pisatelj je skušal v igri persifilirati učenjaško pretiranost, ki je gotovo smešna. Dne 11. t. m. se predstavlja na slovenskem odru izvorna drama F. S. Finžgarja. Dne 11. t. m. vsi v gledališče!

Shod vinogradnikov. „Društvo za varstvo avstrijskega vinarstva“ je pred dnevi po svojem zastopniku za Kranjsko vitezu Langerju sklicalo zborovanje zauonih mož, ki se je vršilo v mestnem domu. Navzoč je bil deželni predsednik ekselencenca baron Hein in deželni glavar pl. Detela. Od društva predložene resolucije su bile vse soglasno sprejete. Gospod vodja Dolenc je govoril o vinski klavzuli in trgovinski pogodbi ter predlagal resolucijo za odpravo vinske klavzule. G.

Skalicky je jako stvarno poročal, kak nov vinski zakon b, bil potreben za varstvo našega vinarstva. Sedanja postava je nezadostna; predlagal je jako strogo zakonsko predlogo, v kateri se določuje: 1. Kaj je pristno vino in kaj ne; 2. načini, kako se sme delati z vinom; 3. katere primesi se smejo dati k vinu, 4. katere alkoholne pijače so izvzete, 5. kako se sme vino prodajati (označitev kraja, mešanice, vrste), 6. strogo nadziranje od oblasti nad kletmi (revizije preizkušnje), 7. v zaprtih mestih strogo nadzorstvo v smislu Pfeiferjevega predloga v drž. zboru. G. ravnatelj Pirc je poročal o potrebni reformi zakonodajstva o žganjarini z ozirom na razmeri malih vinogradnikov in o izkoriščanju postranskih pridelkov kletarskih ter predlagal resolucijo, da bodi kuhanje žganja iz tropin davka prosto. G. potovalni učitelj Gombač je predlagal red za vinsko trgatve, pri katerem zahteva, da se naj določi čas, kdaj se sme v vsakem kraju in za vsako vrsto začeti trgatve. Med posameznimi sprejetimi predlogi je važen predlog g. Rohrmanna, da se naj „Društvo za varstvo avstrijskega vinarstva“ poteguje zato, da dobe vinarske zadruge po poljedelskem ministertvu brezobrestna ali nizkoobrestna posojila za ustanovitev in za vzdržavanje, predloga g. Bajuka, da se naj podaljša dolenjska železnica skozi Belokrajino in daje smodnik za straljanje proti toči cenejše, ter predlog g. Urbančiča, da naj imajo krčmarji davka prosto tisto vino, ki ga rabijo za domače gospodarstvo. Vsi predlogi soglasno sprejeti. Navzočih je bilo okoli sto vinogradnikov, med njimi mnogo iz Bele Krajine.

Konference za može in izobražen svet sploh ima č. g. P. Hugolin Sattner v frančiškanski cerkvi počeni s prihodnjim tednom vsak ponedeljek in četrtek zvečer ob 7. uri, k sklepu je vsikdar blagoslov. — Želeti je, da se ljubljanska inteligenca obilno udeleži govorov.

Novomeški gimnazijci prirede danes zvečer v korist dijaškemu podpornemu društvu koncert. Na vspredu je mej drugimi tudi „Potovanje okolu sveta v 80 dneh“.

Pogovor v gostilni v nedeljo popoldne. A: Kaj praviš, zakaj smo dobili še jednega Pirca v Kranj? B. Ali še tega ne veš? Ta bo imel varovati, da se barvarju Pircu kak las ne skrivi.

Za varstvo domačega vinarstva. Poslanec Pfeifer je v državnem zboru pretekli teden stavil predlog za uspešnejše varstvo domačega vinarstva, katero naj se doseže z odločnejšim nastopom proti izdelovanju umetnega vina. Ker se raznaša vest, da se misli na tihem podaljšati še za nekaj časa trgovinska pogodba mej Avstro-Ogrsko in Italijo, je stavil v ogrskem parlamentu neki poslanec interpelacijo do vlade, ali se mar ne misli na to, da se do 31. decembra 1903 na vsaki način odpravi avstro-ogrskemu vinarstvu tako škodljiva vinska klavzula ali pa da se vsaj carina na italijansko vino poviša najmanj na 40 kron v zlatu.

Pomorsko zdravilišče v Gradežu. To kopalnišče, stoječe pod protektoratom nadvojvodinje Izabele, je izdalo poročilo o svojem delovanju leta 1901. Iz tega poročila je razvidno, da je bilo od pričetka kopalniščne dobe 2. julija in do zaključka vsprejetih v ozdravljenje in oskrbo 269 otrok in sicer v starosti 6 do 14 let; dečkov je bilo 133, deklic pa 136. Od sprejetih pa jih je bilo iz Primorja 70, 85 iz Dolenje Avstrijskega 43 iz Štajerske, 41 iz južnega Tirola, 28 s Kranjskega ter po 1 s Koroške in z Reke. Ozdravilo jih je 148 in sicer 80 deklic in 68 dečkov; odzdravljenih je 103, t. j. 53 dečkov in 50 deklic, nekoliko boljnjih 9 dečkov in 5 deklic. Gmotno stanje kopalnišča je sledeče: V blagajni iz leta 1901 kron 19.325.11; darovi kron 23.670.60. Na oskrbnih dohodkih došlo kron 1336. Skupaj kron 44.608.46. Nepremično in premično premoženje kron 210.168.19. Upravni stroški in inventar kron 20.440.37.

V Dobropoljah so liberalci pri občinskih volitvah popolnoma propadli.

Mrliško ogledovalni red za vojvodinjo Kranjsko. Ljubljana 1902. Natisnil in založil A. Klein & Comp. Izdaja ta obsega deželni zakon 8. novembra 1901 o uredbi pristojbin za mrliško ogledovanje, veljaven za vojvodinjo Kranjsko

brez deželnega stolnega mesta Ljubljane, nadalje ukaz c. k. deželnega predsednika na Kranjskem 29. novembra 1901, s katerim se izdaja nov red o ogledovanju mrličev za vojvodinjo Kranjsko in navodilo za mrliška oglednika.

Zakoni in ukazi za vojvodino Kranjsko. Ročna izdaja. 4. zvezka drugi natis. Izdal deželni tajnik Jožef Pfeifer. Natisnil in založil A. Klein & Comp. 1902. Zvezek obsega deželno ustavo in deželni zastop tikajoča se določila in sicer: deželni red in izprememni volivni red, zakon o nedotakljivosti in neodgovornosti poslancev in zakona o izgubi poslanskega mandata, določila o dnevnščini in potnici poslancev, ces. sklep o deželnozborskih predlogah, zakon o razglašnji deželnih zakonov in naredb in o polnovernosti obeh deželnih jezikov, pravilni red deželnega zbora, pravilno navodilo deželnemu odboru, določila o grbih in o deželnih barvah vojvodstva Kranjskega.

Bolnica v Novem mestu. Zdravstveni zastop novomeški je kupil na kapiteljskem hribu v Novem mestu ležeče stavbišče v namen, da se tam zgradi bolnica za ženske.

Razne stvari.

Jubilej sv. očeta v Požunu. V nedeljo zvečer je bila povodom jubileja sv. očeta v Požunu na Ogorskem sijajna razsvetljava. Vse mesto je bilo razsvetljeno. Tudi nekatoličani so razsvetlili svoja stanovanja.

Habsburška rodbina. Vladajoča rodbina v Avstriji šteje po rojstvu najmlajše hčerke nadvojvode Frana Salvatorja in Marije Valerije 87 članov; razun cesarja je 32 nadvojvod in 55 nadvojvodinj.

Strašen potres na Kavkazu je porušil skoraj popolnoma mesto Šemaha blizu kaspiskega morja. 2000 oseb je našlo smrt pri potresu, 4000 hiš je porušeni. Tudi v 34 vaseh v okrožju Šemaha je naredil potres veliko škode, 27 oseb je izgubilo življenje. V vasi Marasa blizu Šemaha se je odprl ognjenik ter začel bljuvati ogenj. Potok Geončaika si je izbral vsled plazov celo drugo, novo strugo. Dosedaj so v Šemahi izkopali že 800 mrtvih oseb. Ruska vlada — ponesrečeni kraji leže na ruski zemlji — je takoj podarila ponesrečencem 50.000 rubljev ter storila vse, da se jim polajša šivljenje.

Ruska petrolejna skladišča v Italiji namerava urediti ruska vlada v Siciliji, iz katerih bi se vsa Italija s petrolejem preskrbela.

Bivši zločinec — državni maršal. Predsednik Roosevelt je imenoval Ben Danielsa državnim maršalom za Arizono. Daniels je v svoji mladosti izvršil večje število majhnih in velikih zločinov, za kar se je pokoril v državni ječi osem let. Ko je prišel iz ječe, je služil v Rooseveltovem polku kot „Rough Rider“ in to mu je pridobilo milost v predsednikovih očeh, da ga je imenoval za tako odlično in odgovornosti polno mesto.

Tajni fond — izginit. Pri ameriškem državnem tajništvu obstoji tajni fond za reprezentacije. V istem je bilo tudi 60.000 dolarjev za svečanosti pri kronanju angleškega kralja. Ves ta denar pa je sedaj nenadoma izginit.

Železnica, ki bi združevala Azijo in Ameriko se bo baje v resnici napravila. V Denveru (kolorado) se je že v to svrhu sešla družba ki je zbrala kapitala 50 milijonov dolarjev.

OBRTNI VESTNIK.

Urejuje Ivan Kregar.

Javni shod v „Narodnem domu“ Liberalno trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko je včeraj dopoldne ob 11. uri sklicalo v „Narodni Dom“ javni shod. Udeležilo se je shoda 23. trgovcev in obrtnikov. Trgovsko obrtnemu shodu predsedoval je dr. Tavčar, kateri je povdarjal, da je to le nek zasebni pogovor o kandidatih za trgovinsko in obrtno zbornico, ker konečno bo prave kandidate imenoval izvrševalni odbor narodno napredne stranke, katere naj trgovci in obrtniki volijo. To-

rej razni doktorji v izvrševalnem odboru narodno napredne stranke bodo imenovali kandidate za trgovinsko in obrtno zbornico, ne trgovci ali obrtniki sami. Liberalno „Trgovsko in obrtno društvo“ torej niti samostojno delati ne sme. Dr. Tavčar je povedal tudi na shodu, da ljubljanski župan „noter sili“ — to je v trgovinsko zbornico. Druge na shodu ni bilo.

Industrijska in obrtna razstava v Olomucu. Letošnje leto od 29. junija do 8. septembra vrši se industrijska in obrtna razstava v Olomucu. Protektorat je prevzel nadvojvoda Evgen. Razstava bo zanimiva. Pokazati se boče s to razstavo, koliko je v zadnjem času napredovala industrija in obrt v severnih deželah avstrijske države. Dunajske in berolinske tvrdke zanimajo se močno za to razstavo in bodo gotovo najnovejše in najfinejše industrijske in obrtno umetno izdelane izdelke posladi na Olomuško razstavo. Odbor za prireditev razstave, kateremu načeljuje olomuški župan, daje potrebna pojasnila.

Avstrijski steklarski sestanek. Na Dunaju se vrši letos v mesecu juniju, sestanek avstrijskih izdelovalcev stekla. Glavni namen tega sestanka je, urediti tarife steklenim izdelkom.

Največja lokomotiva sveta. V Ameriki napravili so velikansko lokomotivo, in brez dvojbe je ta največja na svetu. Lokomotiva s tenderjem je dolga 24 metrov in visoka 6 metrov. Dimnik je 1 meter visok. Teža tega kolosa znaša 145.000 kilogramov. Rabi se ta velikanska lokomotiva izključno za prevažanje žita in vleče 500 polno naloženih voz.

Ponarejeni biseri. Na Dunaju je pred nekaj meseci otvorila neka amerišanska tvrdka prodajalno, v kateri prodaja ponarejene bisere, katere se lažje pero in sploh lažje snažijo nego pravi biseri. Tvrdka tudi garantira, da nikdar ponarejeni biseri ne zgube svetlobe. Imenujejo se Taitovi biseri. Na Dunaju so ti ponarejeni biseri vzbudili pravo senzacijo in pred razložnim oknom je vsak dan pravcata gneča. Nekateri trdijo, da so Taitovi biseri lepši nego pravi, a drugi zopet, da je med Taitovi in pravimi biseri precejšnja razlika. Tvrdka hoče dokazati, da ni nobene razlike, marveč trdi, da so celo Taitovi biseri lepši nego pravi. Sedaj je razglasila tvrdka, da je med svoje v razloženem oknu ponarejene bisere pomešala 20 pravih biserov in hoče od 8. do 15. t. m. vse stvari, katere se nahajo v razloženem oknu razprodati. komad po 8 kron. Tvrdka naglašja naj pridejo tisti, ki trdijo, da so pravi biseri lepši nego Taitovi in naj si jih zbero in kupijo. vsaj je ena in ista cena za pravega ako ga bode spoznal bode dal ravno tako 8 kron, kakor za Taitovega. Mi dvomimo, da bi bila tvrdka ravno 20 pravih med neprave bisere pomešala, skoraj gotovo toje samo amerišanska reklama.

Konkurenca francoskih zlatarjev. Zlatarjem v Avstriji zelo konkurirajo francoski zlatarji. Razni potovalci prekrizajo celo državo, vozijo seboj blago in krošnjarijo od Poncija do Pilata, nadlegujejo privatne stranke itd. Posebno dunajski zlatarji in juvelirji to konkurenco trpko občutijo. V Avstriji imamo zakon, kateri določa, da mora biti vsaka stvar, ki se izdelava iz srebra ali zlata uradno puncirana. Pristojbine se mora plačati od enega kilograma srebra 6 kron in enega kilograma zlata 48 kron. Na Francoskem in v drugih državah nimajo te postave. Ako hoče kak potovalec v Avstrijo in vozi seboj blago, mora od tistega plačati colnino. Pokazati mora vse stvari ia ako so iz zlahne kovine izdelane, se morajo puncirati, drugače ne sme prodajati. Seveda mora plačati pristojbino kakor sak v drugi avstrijski izdelovalec. Velikokrat se pa vendar — pri pazljivosti stražnikov na meji — primeri, da potovalci razno blago utihotapijo in seveda potem lažje ceneje prodajajo nego domačini. Krošnjarijo z nepunciranim blagom. V zadnjem času so posebno dunajska oblastva pričela strogo opazati razne francoske potovalce. Pred nekaj dnevi pripeljala sta se dva potovalca znane francoske tvrdke Baucheron na Dunaj in pričela sta krošnjariti. Konec preteklega tedna obiskala pa je potovalca v hotelu, kjer sta stanovala, komisija obrtne gosposke, katera je preiskala vse popotne skrinjice in našla raznega nepunciranega blaga v vrednosti 100.000 kron. Komisija je blago zapečatila. Francoska potovalca sta v preiskavi radi prestopka obrtnega

reda, postave punciranja in tihotapstva. Tudi so pa oblastva izvedela, da je omenjena francoska tvrdka že večkrat po ravno teh dveh potovalcih kakor sedaj, utihotapila svoje blago in ga razprodala raznim kavalirjem. Tako n. pr. sta lansko leto ta dva potovalca samo enemu kavalirju prodala stvari v vrednosti 60.000 kron. Tako je prav, oblastva naj strogo pazijo na delovanje raznih potovalcev in strogo kaznujejo razne prestopke, kateri se večkrat dogajajo. Oblastva bodo s tem zaprečila del umazane konkurence.

Poslopje iz jekla. Prihodnje leto 1903 bo svetovna razstava v mestu St. Louis — Amerika. Da pokažejo Američani, koliko premorejo v izdeljavi jekla in koliko so napredovali v moderni tehniki, napravljajo velikansko poslopje v podobi kroglice, katera bo popolno iz samega jekla sestavljena. Splošno senzacijo je vzbudil na pariški razstavi leta 1889 Eifflov stolp, ravno tako velikansko Ferrijevo do čikaške razstave, leta 1893. Obe te stavbi vzbudili sta splošno zanimanje in občudovala se je železna konstrukcija, katera veže posamezne dele teh dveh velikanskih stavb. Vendar hočejo Američani sedaj še nekaj popolnejšega občudovanja vrednega napraviti. Velikansko poslopje v podobi kroglice je gotovo originalna misel. Troški za to jekleno poslopje proračunani so na pol milijona dolarjev. Po velikosti bo ta jeklena stavba šestkrat večja nego Eifflov stolp v Parizu in desetkrat večja nego Ferrijevo kolo v Čikagi. Poslopje — velikanska jeklena kroglica — slonelo bo na pidestalu, obstoječim iz 250 stebrov. V prvem nadstropju v višini 110 čevljev bo plavajoči vrt, osemogelni prostor, kateri bo meril v okrožju 1000 čevljev. Na temu prostoru se bode lahko premikalo 10.000 oseb. Okrog tega prostora bodo raznovrstne restavracije, gledališča in druge zabavne naprave. V drugem nadstropju v višini 314 čevljev je plavajoči kolizej, tudi na tem prostoru se bode lahko premikalo 10.000 oseb. V temu nadstropju določen je zraven kolizeja tudi prostor za dirkališče, cirkus in veliko menežarijo. Okrog te velikanske jeklene kroglice vil se bo pa tudi 20 čevljev široki prostor za promenado. Na večih krajih napravili bodo daljnoglede, s katerimi bode lahko vsak obiskovalec iz viščin gledal razstavo. Sledeče nadstropje v centru krogle — stavbe v višini 390 čevljev, bo največja koncertna dvorana celega sveta. Dvorana bo merila 350 čevljev. Nad tem prostorom v višini 444 čevljev bo velikanski palmov vrt. Viditi bo tukaj zgornja konstrukcija te velikanske stavbe — kroglice. Od tega prostora bodo se namreč vili 170 čevljev visoki krogi v najvišjo višino kroglice. Na vrhu kroglice bodo pa napravljeni opazovalni stolpi, visoki po 100 čevljev. Celo poslopje bo električno razsvetljeno. To velikansko poslopje bo 26 nadstropij višje nego najvišja palača Novegajorka. Načrt napravil je arhitekt S. Friede v St. Louis.

Jermenarska in sedlarska obrt v avstro-ogrski armadi. Leta 1900 izdelalo se je jermenarskih in sedlarskih izdelkov za avstro-ogrsko armado za 201.639 kron in lansko leto 1901 za 202.468 kron. Prosilo je za to delo 37 zadrug in 215 zadružnikov. Za delo so tudi prosili trije posamezni prosilci. Delo se je razdelilo in je na vsacega odpadel znesek 650 kron.

Umetno usnje. Nek Francoz iznašel je umetno usnje. Imenuje se to umetno izdelano usnje „Fibroleum“ in se izdelava iz raznih ničvrednih kožnih odpadkov. Napravi se na sledeč način: Razni odpadki od kože se zrežejo na drobne kosce, denejo se v veliko posodo in namočijo v močno napravljeni lug, kateri razkroji te odpadke. Vsa ta materija pride potem v posebno za to pripravljeno stroj in izdelek potreba je potem dobro posušiti. Strokovnjaki trdijo, da je na ta način usnje pridobljeno zelo trdno. Če je le res!

Častna nagrada. Gospod I. Rihter krojač v Tešinu prejel je od ondotnega okrajnega glavarstva častno nagrado 300 kron, za njegovo večletno delovanje in pospeševanje obrtnih interesov.

Zakon o krošnjarstvu. Na nemškem posebno na Bavarskem imajo zakon krošnjarstvo. Sedaj so na Bavarskem omenjeni zakon poojstrili in minister za notranje stvari je se izdal potrebne naredbe.

Strokovni list. „Grosse Modenwelt“ izhaja v Berlinu. Prinaša obrise in popise najmodernejših oblačil. Naročnikov ima 250.000.

GLASNIK.

Propad materijalizma v vedi in socijologiji.

Kdor ve, kako je svoj čas na ljudstvo uplival materijalizem in ve, koliko je škodoval ljudem v nravnem in gmotnem stanju, vsak se more veseliti, če zve, da materijalizem pada bodi si v znanosti, bodi si tudi socijologiji. Ogledimo si te pojave in bodimo veseli, ker se čem dalje glasneje vedno bolj povdarja škodljivost materijalizma in vedno bolj se povdarja želja, po verskem življenju in o odstranitvi brezverstva, ki je imelo ravno svojo podlago v materijalizmu.

Materijalizem imel je svojo znanstveno podlago v naravoslovju. Intenzivno, v podrobno pričel se je učeni svet pečati z naravoslovno stroko v 16. stoletju. Srednji vek, v katerem je bila znanost in veda v rokah po največ duhovnikov, se ni pečal podrobno z naravoslovnimi strokami, akoravno ima tudi srednji vek velike učenjake v naravoslovni stroki. V naravoslovni stroki rodil se je materijalističski nauk, ki pravi, da vse, kar je, je tvarina in trdi, ni Boga, ni duše.

Socijalno demokracijo ustanovila sta Marks in Bebel l. 1848 in je postavila na materijalističsko podlago. Tudi na Hainfelskem socijalno demokratiškem shodu, kjer so se združile razne socijalistiške struje pri nas v jedno, avstrijsko socijalno demokratiško stranko, osnovana je bila leta na materijalističski podlagi.

Danes je že mnogo drugače, materijalizem zgubil je že na znanstvenem polju vso veljavo in resna javnost z materijalizmom več ne računa.

Tudi socijalna demokracija odvrta se že od materijalističskega načela vsaj v znanstvenih socijalno demokratičnih spisih.

Načelo dobičkarije prouzročil je materijalizem in ravno iz sovraštva proti krščanstvu porabilo se je vse, kar je učila naravoslovna veda, proti krščanstvu. Človeški duh znašel je veliko novih naprav, a po teh napravah menili so se ljudje emcipirati od Boga in duše in ravno zato so oboje tajili. Ker se je po novih znajdbah dobičkarstvo pomnožilo, pozabilo se je na človeka in človeško družbo kot taka splošno ni uživala ugodnostij naravoslovnih iznajdb. Začetkoma, ko se je učeni svet podrobneje jel pečati z naravoslovnimi vedami, ni bil sovražen krščanstvu, še le potem, ko se je liberalizem pričel, ko je Adam Šmith koncem 18. in 19. stoletja jel učiti, da mora vladati neomejena gospodarska svoboda in da mora ne glede na druge, si vsak sam pridobiti kolikor le si največ more, in ko je njegov učenec Maltus učil, da le nekaj ljudi more imeti pogrjnene mize in drugi naj nimajo nicesar, takrat postal je materijalizem sovražen veri. Ta neomejena popolna prostost posameznika prezrla je čisto, da se mora človeka spoštovati, da se mora skrbeti zanj, če onemore, ta načela so se pozabila. In koj od začetka, ko se je liberalizem porodil, spremljal ga je materijalizem.

Razni pisatelji materijalisti so koj, ko je nastopil liberalizem, jeli tajiti božanstvo, človeško dušo, trdili so, da le materija je vse, drugo pa presodki, prazne pravljice. Zvest tovariš liberalizma bil je cel čas materijalizem in ko so se začeli majati temeljni nauki liberalizma, padati jel je tudi materijalizem. Najbolj ošabno, najbolj predrzno, najbolj oholo in nesramno pisali so o materijalizmu Nemci, ki imajo v svoji naravi ta svojstva. Niti Francozi ne Lahi in drugi v tem oziru niso pisali tako nesramno, oholo, neumno, kakor so pisali Nemci in pač čuditi se nam ni, če naši domači liberalci tako ostudno, oholo nesramno pišejo, učili so se pri Nemcih in zato so taki.

Darvin, znani slavni naravoslovni amerišanski pisatelj je spisal delo, v katerem opisuje, kako je mogoče, da bi se bile iz rastlin razvile živali in iz živali človek; v svojem delu pokazal je to samo, kot mogoče. O

najhujšem cvetju liberalizma prišla je ta misel med svet in začeli so jo takoj kot gotovo blago prodajati. In če bi bil kedo pred dobrimi desetimi leti v kaki družbi imenoval božanstvo bili bi se mu posmehovali. Dandanes pa je že vse drugače. Najpreje so začeli ugovarjati liberalizmu oni, ki se pecajo z ljudmi, zdravnik. Najdelj tiče v materijalizmu oni, ki se pecajo z živalstvom, rudnistvom itd.

Virhov, slavni nemški učenjak zdravnik in drugi pričeli so ulivati mrzle curke materijalizmu tako, da se dandanes učenjaki materijalizma že sramujejo.

Na vprašanja: Od kot je materija mrtva snov, od kot prvo gibanje materije, mi imamo še gibanje, katero se samo ni začelo, žive stvari dobijo življenje samo od živih stvari; od kod red, v naravi, zlasti pri človeku, živalimi in rastlinam odmerjena so za biti in obstojati podnebja, od kod to, da človek lahko se vsakemu podnebjju privadi? Od kot človeška govornica, njegova prosta volja, od kot to, da človeška narava sili človeka ogibati se slabega in storiti dobro, če ne od stvarnika.

(Konec prih.)

Delavske drobtine.

Občni zbor „Slov kršč. soc. zveze“ bo na cvetno nedeljo dopoldne ob polu 10. uri dop. v „Kat. Domu“. Somišljeniki, pripravite se, da se važnega zbora gotovo udeležite!

Društvo za varstvo delavske mladine, katero je ustanovil jezuit Antonio Vincent, priča, da tudi na Španskem duhovščina ni nasprotna ljudski izobrazbi, kakor tako pogosto trdijo poleg drugih tudi naši napredni učitelju v svojem glasilu. Leta 1900 je to društvo vzdrževalo šole v Madridu, v katerih se je okoli 10.000 nižjih stanov brezplačno poučevalo. Poleg tega se je poučevalo v večernih šolah do 20.000 in v nedeljskih šolah do 24.000 odrasle mladeži. V teh nadaljevalnih šolah so poučevali, izvzemši tri plačane učitelje, katoliški profesorji duhovskega in svetnega stanu in drugi duhovniki povsem brezplačno.

Brezposelnost v Reki. Več večjih delovršb zmanjšalo je v Reki število delavcev na polovico in do tretine. Kriza, ki je zavlada med stavbenimi reškimi podjetniki ni poravnana in radi tega raste število brezposelnih delavcev v Reki vsaki dan. Delavci so se obrnili na Reški občinski svet, naj bi več projektiranih stavb zvršil in na ta način prišel brezposelnosti v okom.

Hrvaške delavske novice. Odposlanstvo kamnosekov v Zagrebu je šlo k županu pl. Mošinskemu prosit, naj bi on pripomogel k pouzdigi kamnoseške obrti, ki v Zagrebu nazaduje, ker kamnoseška dela za javne stavbe v Zagrebu znižujejo plače tako, da pomočniki niti shajati ne morejo. Župan je kamnosekom obljubil svojo pomoč in je obljubil odposlanstvu upoštevati želje kamnosekov.

Zdravstvena komisija je v Zagrebu pregledala tiskarne.

„Glas Naroda“ glasilo hrvaških krščanskih delavcev bil je zopet konfiskovan, mažaronska vlada zaplenila je cel uvodnik.

Hrvatska narodna zajednica v Ameriki ima v premoženju koncem leta 1901 30.336'44 dolarjev (150.000 kron). Lep napredek.

Železniški čuvaji na črti Lič-Reka uležili so prošlo leto prošnjo na ravnateljstvo v Reko za ureditev službenega časa in sicer na način da se jim na 24 ur službe da 24 ur prostih, ker sedaj imajo 24 ur službe in 12 ur prostih, toraj morajo služiti 18 ur na dan.

Našim društvom gospodarskim, strokovnim in podučno zabavnim nujno priporočamo, naj nam poročajo o svojih prireditvah, številu članov in o gmotnem stanju. Sedaj se vrše občni zbori, naj se nam o njih poroča, ker le tako moremo širšo javnost na nas opozarjati, če zve o delovanju naših društev.

Junak na železničnem stroju. Znano je, koliko železničnih uslužbencev pri zvrševanju svoje dolžnosti zgubi življenje. Pravega junaka skazal se je v tem slučaju strojevodja Karl Zechel. Pri postaji Karbic skočil je železnični stroj raz tir in se prkucnil toda v tem kritičnem trenutku se je Zechel svoje dolžnosti se tako

zavedel, da je spustil protipar in spustil „vacunu par“ in v tem trenutku preprečil še večjo nesrečo. Zechela potegnili so popolnoma zmečkanega iz pod stroja, kurjača Pavla Hortiga zagnal je pa zračni pritisk raz stroj s tako močjo, da se je močno pobil in za dobljenimi ranami tudi umrl. Uzrok nesreče, železniški stroj zelo star, ki spada že v staro železo.

Vratarji na železničnih postajah spostavljeni so v največji meri prepihu in kljub temu, da je človek, ki ima veliko s prepihom opraviti, podvržen reumi in raznim drugim boleznim, jim železnična vodstva ne dajo zadostno tople obleke. Skromna želja železničnih vratarjev je, naj bi se jim dala topleja okleka.

Ameriške delavske novice. Stavkajo premikalci tirov na Racific železnici. Ako družba ne ugoti zahtevi stavkujočih, žugajo s stavko vsi uslužbenci Racific družbe. — Krščanska socialna društva ustanavljati jela so se tudi v Ameriki. Namen teh društev je glaven ta, da se združijo delavci na tesno krščanski podlagi in si na tej podlagi skušajo ovarovati in priboriti svoje pravice, da se bavijo z učenjem socialnega vprašanja, da se medsebojno nadalje izobrazijo v duševnem, verskem in gospodarskem pogledu, da povspešujejo prijazne družabne odnaje itd.

Ameriška delavna pravila. 1. Ti sam si svoje sreče kovač. 2. Pazi na čistost svoje duše in svojega telesa. 3. Tvoja zvezda bodi kritika samega sebe. 4. Ne išči mnogo sveta. 5. Bodi točen v vršenju svojih obljub. 6. Ne daj nikdar čakati na sebe. 7. Čas je denar. 8. Kdor zgodaj dela, dela za dva. 9. Pazi na zdravje. 10. Ne pečaj se s tem česar ne razumeš. 11. Bodi vstrajen v svojih podjetjih. 13. Imej prijatelje, a ne pričakuj od njih pomoči. 13. Kar obljubiš, drži, a zanj tudi „ne“ reči. 14. Svoje tajnosti obdrži sam. 15. Energija, vstrajnost in poštenost srca, so stopnjice, po katerih se dvigneš do bogastva. 16. Skušaj pridobiti imetak, a delaj ž njim dobro drugim. 17. Ljubi krepost in resnico, ljubi domovino in spoštuj njene postave.

Anton Belec

Št. Vid nad Ljubljano,

izdeluje in ima v zalogi cerkvene svetilnice ali stalnice, dve po: iz kositarja 24, 30, 36, 40 K, iz medenine 30, 36, 60, 70, 80, 100 K; obhajilne svetilnice iz kositarja po 4 K, iz medenine po 10 do 20 K; puščice z zvončki za pobiranje milošćine, iz kositarja po 3 K, iz medenine po 10 K; štedilna železna ognjišća, vsa železna in tudi razna za vzdavanje.

☛ Pokrivanje in barvanje zvonikov ter napeljevanje strešnih žlebov in strelovodov. ☛

Razne železne ograje, vrata, omrežja za pokopališća itd. — S kritevjo zvonikov prevzema ob enem tesarska dela. 15 13—3

☛ Priporočilo. ☛

Gostilna pri Gambrinu

na Židovski stezi šte. 4

priporoča svojo bogato zalogo

☛ pristnih vin: ☛

Istrijanec, črni	52 vin. liter
Istrijanec, beli	56 " "
Cviček	72 " "
Štajerec, beli	80 " "
Teran	80 " "
Muškatleec	92 " "
Rizling	96 " "

Za obilni obisk se priporoča velespoštovanjem

Ivan Kenda

20 3—1

gostilničar.

Sukneno blago

za spomladanske in letne obleke

☛ v največji zalogi ☛

pri 17 18—2

R. Miklauc

Ljubljana, Špitalske ulice št. 5.

O zelo nizkih cenah in lepih vkusnih vzorcih se lahko vsakdo prepriča.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke J. Spreitzer

Slomškove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49—7

zlično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata umetno in preprosto izdelana, balkone, verande, paviljone, stolpne križe, štedilnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori — Železne konstrukcije — Vodne sesalke Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih risbah v različnih slogih in pošilja poštne prosto.

☛ Vse poprave ☛ izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Za nakupovanje spomladanskega in letnega blaga za obleke v največji izbiri ☛☛ in najnižji ceni se priporoča ☛☛

Anton Schuster

Ljubljana — Špitalske ulice šte. 7.

☛☛ Uzorci na zahtevanje poštne prosto. ☛☛

J. S. Benedikt

Ljubljana, Stari trg št. 4
Prva tovarniška zaloga klobukov.

Št. 9. od K 1.60 do 2.—.

Št. 8. od K 2.40 do 3.—.

Št. 7. od K 3.— do 5.—.

Št. 6. od K 2.40 do 3.—.

Št. 5. od K 2.40 do 3.—.

Št. 4. od K 3.60 do 5.—.

Št. 3. od K 3.60 do 5.—.

Št. 2. od K 2.60 do 3.20.

Št. 1. od K 3.— do 5.—.

Cena in zavitek proti povzetju.

Pri pošiljavi petih komadov
10% odbitka.

Gori zaznamovane oblike so v vseh
barvah na razpolago.

Posebne ilustrovane cenike s peresi
in klobuki na željo brezplačno.

Pozor! Pozor!

V sredo, dne 12. marca
bo v veliki dvorani „Katoliškega Doma“
ob 1/28. uri zvečer

zanimivo javno predavanje.

Prihitite k predavanju v obilnem številu!
Odbor „Slovenske kršč. soc. zveze.“

Zadružna tiskarna v Ljubljani

Stari trg št. 19

priporočila

najnovejše vizitnice, koverta s firmo, naslovna
pisma ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Pozor! Pozor!

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najpri-
stnejše vino piti, tedaj se potrudi v gostilno
na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x-7

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 „
Bizelsko	36 „
Rebula	40 „
Refoško	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina
pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam
dobi črni istrijanec po 24 kr. liter,
kateremu je vsaka konkurenca izključena,
bodisi po kakovosti ali po ceni.

Pristno vino zastonj

ne more zahtevati nikdo, a po čudovito nizkih cenah dobi vsakdo
le pristna, dobra vina

pri Cenkarji v Gradišči!

Priporočila se torej vsakomur, da se prepriča in poskusi. Cene so te-le:

	1 liter 28, čez ulico 24 kr.
Istrijansko novo	32, „ 28 „
Rihenberger nov	36, „ 32 „
Cviček rudeč	40, „ 36 „
Istrijansko staro	48, „ 44 „
Crno vino	40, „ 36 „
Refoško	64, „ 60 „
Muškatelc	56, „ 52 „
Stara bržanka	80, „ 70 „
Pelinkovec (vermut)	1—, „ 90 „

Kdor pa vzame 10 litrov skupaj, dobi 1 liter
zastonj!

V poljanskem predmestju se prodaja

16 stavbnih parcel

ležečih med 5 cestami, izmed katerih so tri, namreč Elizabe-
tina cesta, Streliške ulice in Kuhnova cesta že izpeljane, to je
kanalizovane ter vodovod in električna razsvetljava že napeljana.

Izvrsten stavbeni prostor (gramozna tla), izvrstna, jako
zdrava lega, ker je prostor od vseh strani obdan z vrtovi
in njivami.

Vse leto ves dan solčno.

V okolici ni nikakih tovarn, zato ni dima in zrak ostaja čist.

Samo eno minuto oddaljeno od postaje električne železnice.

Parcele merijo od 500 — 800 m², cene pa so vrednosti

primerne.

Zidati je po sklepu ljubljanskega občinskega sveta: V od-
prtem stavbenem sistemu, v eno nadstropje in brez predvrtov.

Natančneje se poizve pri:

19 3-1

Anton Dečman-u

tvrdka F. P. Vidic & Co., Ljubljana.